Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0526U000294

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 18-09-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шапочкіна Ольга Володимирівна
2. Olha V. Shapochkina

Кваліфікація: к. пед. н., доцент, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 10.02.04

Назва наукової спеціальності: Германські мови

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 01-10-2026

Спеціальність за освітою: Мова та література (німецька)

Місце роботи здобувача: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 41.051.02

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 16.21.11, 16.21.06

Тема дисертації:

1. Типологія категорії стану у давньогерманських мовах (IV-XIII ст.)

2. Typology of the category of state in Old Germanic languages (4th-13th centuries)

Реферат/анотація:

1. Дисертацію присвячено становленню лексико-граматичної категорії стану в давньогерманських мовах IV–XIII ст., а саме: окреслено динаміку розвитку категорії стану; ідентифіковано граматичні, семантичні й лексико-граматичні показники категорії стану в готській, давньоанглійській, давньосаксонській, давньоверхньонімецькій і давньоісландській мовах; виявлено закономірності становлення категорії стану у діахронному вимірі (IV–XIII ст.) та реконструйовано станові пракатегорійні конструкції з урахуванням їхнього ареального поширення і структурно-семантичної варіативності. У дисертації визначено основні підходи до інтерпретації категорії стану в сучасному мовознавстві; виявлено джерела її формування в дописемний та ранньописемний періоди; окреслено морфологічні маркери стану та морфо-синтаксичні конструкції в давньогерманських мовах; реконструйовано первісні станові пракатегорійні конструкції та встановлено їхню семантичну структуру; досліджено динаміку розвитку від прагерманських форм до оформлених структур IV–XIII ст.; виявлено подібності та розбіжності між західногерманським і гото-скандинавським ареалами; встановлено константу категорії стану та визначено перспективи її подальшого розвитку. У межах

дослідження схарактеризовано основні станові різновиди, зокрема пасив, медіопасив, рефлексив та інертив, і простежено їхню взаємодію в системі категорії стану.

2. The dissertation is devoted to a systematic study of the formation of the lexico-grammatical category of voice in Old Germanic languages of the 4th–13th centuries. In contemporary Germanic linguistics, the nature of the voice category remains a matter of debate. The diversity of approaches, the absence of a unified interpretive model, and numerous gaps in the historical study of ancient grammatical systems determine the relevance of the research. The category of voice is considered in this study as a lexico-grammatical and semantic phenomenon undergoing formation at the interface of morphological and semantic processes and influenced by both internal mechanisms of language development and external cultural and historical factors. The need for such a study is determined by a number of factors. First, the category of voice in Old Germanic languages has not yet received systematic treatment in studies of their comparative grammar. Previous studies have largely focused on individual linguistic facts without adequate typological classification or quantitative assessment. Second, the mechanisms of transition between active, mediopassive, inertive, reflexive forms, mediopassive and proto-forms of the passive remain insufficiently studied. Third, the nature of the differentiation of voice markers between the West Germanic and Gotho-Scandinavian areas requires further clarification. These issues constitute the basis of the present research

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Новий напрямок у науці і техніці

Публікації:

- 1. Шапочкіна, О. (2022). Типологія категорії стану в германських мовах. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41874/1/O-Shapochkina_Monography_2022.pdf
- 2. Shapochkina, Olga V. (2020). Typologie of Inertive Constructions with Participle II: on the Materials of the Old Germanic Languages (6-13 th Centuries). Alfred Nobel University Journal of Philoligy, 19(1), 335–341. https://doi.org/10.32342/2523-4463-2020-1-19-34 https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85182756503&origin=recordpage
- 3. Gaidash, A., Shapochkina, O., Kadubovska, S., & Kishchenko, N. (2022). The Representations of Ageing (Old Age) in German-Language Literature. Revista Românească pentru Educaţie Multidimensională, 14(4), 180-195. https://doi.org/10.18662/rrem/14.4/636 (30%, особистий внесок авторки: здобувачкою окреслено філософську категорію старіння на матеріалі німецьких літературних творів Томаса Манна «Будденброки» та «Доктор Фаустус»). Web of Science Core Collection https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000926480100011
- 4. Shapochkina, O. (Shapochkina, Olga); Kadubovska, S. (Kadubovska, Svitlana); Kishchenko, N. (Kishchenko, Nataliia); Hrom, O. (Hrom, Oksana); Lazurenko, I. (Lazurenko, Irina) (2024). The Ethno-Philosophical Context of Stative Verbs in the Germanic Languages. Balkanistic Forum, 33(1), 179–194. https://doi.org/10.37708/bf.swu.v33i1.14
- 5. Shapochkina, O., Mashkina, O., Hrom, O., Kalashnykova, M., Syvyk, O. (2024). Verbalisation of State Gestalt Images on the Materials of Old German Literary Monuments. Conhecimento & Diversidade, 16(43), 431–451. https://doi.org/10.18316/rcd.v16i43.11882

- 6. Shapochkina, O., Kovalenko, V., Gaidash, A.,Zaichenko, O., Poroshyna, V., & Sazhko, L. (2024). Evolution of the verb state category in Germanic languages: A Neuroscientific perspective. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala, 16(3), 386–401. https://doi.org/10.18662/rrem/16.3/899
- 7. Шапочкіна, О. (2015). Генеза станових категорій у германських мовах (на матеріалі готської та німецької мов). Studia Philologica, 5, 22–26. https://studiap.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/127
- 8. Шапочкіна, О. (2016). Дефініція «стан» у системі філософських категорій Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія, 24 (1), 164–165. https://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=90
- 9. Шапочкіна, О. (2017). Медіальні та альтернативні конструкції готської мови: типологія творення та вживання. Studia Philologica, 7, 69–72. https://studiap.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/183
- 10. Шапочкіна, О. (2018). Парадигма категорії стану в давньосаксонській мові Studia Philologica, 10, 34–39. https://doi.org/10.28925/2311-2425.2018.10.5
- 11. Шапочкіна, О. (2018) Репрезентація станових ситуатем на позначення буття у давньогерманських мовах. Закарпатські філологічні студії, 5, 120 –124. https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/59094
- 12. Шапочкіна, О. (2019).Типологія конструкцій активного стану давньогерманських мов різних ареалів. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика, 35, 18–23. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/28859
- 13. Шапочкіна, О. (2019). Ранжування дієслів стану на позначення сприйняття у давньогерманських мовах. Львівський філологічний часопис, 6, 227–231. https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-6-39
- 14. Шапочкіна, О.(2019). Модель категорії стану давньогерманських мов як «розмита множина»: категоріальний фокус квалітативності. Studia philologica, 13, 49–56. https://doi.org/10.28925/2311-2425.2019.13.8
- 15. Шапочкіна, О. (2020). Релевантність породжуючих структур речення в парадигмі категорії стану давньогерманських мов. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Германістика та міжкультурна комунікація, 1, 63-69. https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2020-1-9
- 16. Шапочкіна, О. (2020). Семантика предикатних конструкцій на позначення фізичного стану в давньогерманських мовах. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія, 30, 75–84. https://doi.org/10.31652/2521-1307-2020-30-76-85
- 17. Шапочкіна, О.(2020). Категорія стану германських мов під ефектом тиску мовної системи. Закарпатські філологічні студії, 14(1), 205–210. https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.14-1.38
- 18. Шапочкіна, О. (2022). Розвиток категорії стану давньогерманських мов у контексті «перевернутої синхронії». Міжнародний філологічний часопис, 13 (2),24-32.https://doi.org/10.31548/philolog2022.02.003
- 19. Шапочкіна, О. (2022). Типологічні особливості розвитку категорії стану германських мов (на матеріалах німецької, данської, фризької, шведської та ісландської мов). Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки», 1 (1), 197 -202. https://doi.org/10.52726/as.humanities/2022.1.30
- 20. Шапочкіна, О.В. (2024). Категорія стану давньогерманських мов у контексті елімінації мовних явищ надлишковості. Folia Philologica, 8, 99–105, doi: https://doi.org/10.17721/folia.philologica/2024/8/12
- 21. Shapochkina, O. (2017). Distribution of voice precategorical constructions with participle II and copular verbs «to be» / «to become» in the Old Germanic languages. Science and Education a New Dimension. Philology, 37(137), 51–55. elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23602/1/O_Shapochkina_Philologie_V%20(37)_137_2017.pdf
- 22. Shapochkina, O. (2017). Semantics of Voice Constructions with Verbs of Class IV in the ancient Germanic Languages. The European Journal of Humanities and Social Sciences, 4, 10–12. https://ppublishing.org/media/uploads/journals/journal/Literature_4_2017.pdf
- 23. Шапочкіна, О. В. (2016, 16–17 грудня). Проблема частиномовного статусу та актуалізація концепту «категорія стану» у германських мовах. Чинники розвитку філологічних наук у XXI столітті : матеріали

Міжнар. науково-практ. конф. (с. 135–141). Херсон. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23611/

- 24. Шапочкіна, О. В. (2016, 18–19 березня). Актипасивні станові співвідношення у давньогерманських мовах: функційно-синтаксичний аспект. Сучасна філологія: теорія і практика: матеріали II Міжнар. науково-практ. конф. (с. 96–100). Херсон. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/15992/
- 25. Шапочкіна, О. (2016). Типологія категорії стану германських мов у сучасних граматичних студіях. Молодий вчений, 10 (37), 208–211. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/15990/1/O_Shapochkina_MV%2010_37_IF.pdf
- 26. Шапочкіна, О. В. (2017, 10-11 лютого). Еволюція категорії стану давньоанглійської мови. Мова та література у полікультурному просторі: матеріали Міжнар. науково-практ. конф. (с. 153–156). Львів. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23609/
- 27. Шапочкіна, О. В. (2017, 28-29 квітня). Зрушення у парадигмі категорії стану давньоверхньонімецької мови. Гуманітарні, природничі і точні науки як фундамент суспільного розвитку: матеріали IV Всеукр. науково-практ. конф.(с. 69–73). Харків. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23604/
- 28. Шапочкіна, О. В.(2018, 20–21 July). Дефініційна характеристика дієслів стану у давньогерманських мовах. Key Issues of Education and Sciences: Development Prospects for Ukraine and Poland, (с. 187–191). Stalowa Wola.Poland. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/24362/
- 29. Шапочкіна, О. (2018). Репрезентація дієслів емоційно-психічного стану у давньогерманських мовах. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузів. зб. наук. праць молодих вчених, 20 (3), 88–93. https://doi.org/10.24919/2308-4863.3/20.167517
- 30. Шапочкіна, О. В. (2019, 15–16 лютого). Особливості розвитку конструкцій активного стану давньоісландської мови. Філологія: сучасний погляд на вивчення актуальних проблем: матеріали Міжнар. науково-практ. конф. (с.68–72). Запоріжжя. https://eportfolio.kubg.edu.ua/teacher/235
- 31. Шапочкіна, О. (2019). Синтаксичні моделі протокатегорійних конструкцій реверсивного стану у давньогерманських мовах. Молодий Вчений, 11(75), 191–194. https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-11-75-41
- 32. Шапочкіна, О. (2019). Способи вживання ментальних дієслів стану у семантичній структурі висловлювання. Актуальні питання гуманітарних наук 23(3), 52–57. https://doi.org/10.24919/2308-4863.3/23.166371
- 33. Шапочкіна, О. (2022, 20 лютого). Типологія категорії стану сучасної англійської мови. Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects, Proceedings of IX International Scientific and Practical Conference (с.357-362). Berlin, Germany. https://sci-conf.com.ua
- 34. Шапочкіна, О. (2022, 21 лютого). Категорія стану в контексті умов формування давньогерманських етносів. Science, trends and perspectives of development. Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference., Hungary. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2022/02/SCIENCE-TRENDS-AND-PERSPECTIVES-OF-DEVELOPMENT.pdf

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U102796, 0111U007698, 0116U006600

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Буніятова Ізабелла Рафаїлівна

2. Izabella R. Buniiatova

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Андрейчук Надія Іванівна
2. Nadiia I. Andreichuk

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Потапенко Сергій Іванович
2. Serhii I. Potapenko

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний лінгвістичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125289

Місцезнаходження: вул. Велика Васильківська, Київ, 03680, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Приходько Анатолій Миколайович
2. Anatolii M. Prykhodko

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Запорізька політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02070849

Місцезнаходження: вул. Жуковського, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69063, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Колегаєва Ірина Михайлівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Колегаєва Ірина Михайлівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Матузкова Олена Прокопівна
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна